

Regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet)

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 6 april 1998

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de inbreng van de leden van de verschillende fracties over het onderhavig voorstel van wet. Ik ben verheugd te kunnen constateren dat, ondanks de vele vragen en soms ook enige aarzeling, het oordeel van die leden over het wetsvoorstel in beginsel overwegend instemmend is.

De beantwoording van de vragen geschiedt op basis van de indeling van het voorlopig verslag. In enkele gevallen is echter een vraag in een ander onderdeel beantwoord dan dat waarin deze is gesteld in het voorlopig verslag. Dit is dan aangegeven.

1. Algemeen

Ten algemene constateren de leden van de CDA-fractie dat het wetsvoorstel een broos evenwicht vormt tussen dierenbescherming en jachttoelating, waarvan mede door het complexe karakter van het wetsvoorstel de ontwikkelingsrichting onzeker is. Deze leden wijzen in dit verband onder meer op de grotere afstand die is ontstaan tussen stad en land als gevolg van onder andere de industriële verwerking van voedselgrondstoffen. Zij constateren dat dominantie van de ene groep kan leiden tot verzet, onverschilligheid of isolement bij de andere met als gevolg dat de samenleving als totaliteit daarvan de dure prijs betaalt, ook in termen van natuurbescherming, dierenwelzijn en plattelandsbehoud.

Terecht vestigen deze leden hier de aandacht op. Het kweken van onderling begrip bij alle betrokkenen die vanuit verschillende visies, met verschillende opvattingen en met verschillende belangen de in het wild levende natuur benaderen, vind ik van groot belang. Dit kan onder andere door zorg te dragen voor een goede communicatie over het te voeren beleid. Het Landelijk Overlegplatform Groene Ruimte is daarvoor mijns inziens een passend kader. Ook het voorgestelde Faunafonds zal in de ten opzichte van het huidige Jachtfonds bredere samenstelling, een nieuwe ontmoetingsplaats voor de geledingen van landbouw, natuur en dierenbescherming gaan vormen.

Ten algemene kan de Raad voor het landelijk gebied met zijn adviezen een belangrijke functie vervullen met het oog op het bevorderen van beleid

dat breed gedragen wordt door de samenleving.

De leden van de CDA-fractie wijzen voorts op het «wise-use principe» dat in het kader van de internationale handel in dieren in toenemende mate opgeld doet. Zij vragen in dit verband naar de gevolgen van het voorgestelde artikel 13, eerste lid, onderdeel b, van het wetsvoorstel. Ook vragen deze leden in hoeverre op nationaal niveau uitvoering van dit artikel mogelijk is en of het niet in strijd is met de EU-regelgeving.

De reikwijdte van dit artikel gaat, gelijk de leden van deze fractie menen, inderdaad ver.

In beginsel vallen dieren van elke soort onder de voorgestelde verboden, waaronder de parkieten en tropische vissen. Deze vergaande reikwijdte van dit artikel geeft meteen aan dat Nederland zich hiermee internationaal in een bijzondere positie stelt. Het is zeker zo dat internationaal in belangrijke mate geoordeeld wordt dat een verstandig gebruik van populaties voor de bescherming van soorten in de meeste situaties meer perspectief biedt dan absolute handelsverboden. Dit is een belangrijk uitgangspunt van de zogenoemde Conventie van Washington die de handel in bedreigde soorten betreft.

Tijdens de mondelinge beraadslagingen over het wetsvoorstel heb ik gewezen op de Europeesrechtelijke aspecten die aan dit artikel kleven. Het in beginsel vrije handelsverkeer zou hierdoor kunnen worden belemmerd, terwijl het handelsverkeer in bedreigde soorten primair wordt gereguleerd op basis van de terzake geldende EU-verordening. Zoals uit het debat in de Tweede Kamer kan worden afgeleid, heeft het artikel dan ook vooral ten doel de discussie in Europees verband over de dierenhandel te stimuleren, met name waar het gaat om aspecten van dierenwelzijn in het kader van die handel. Met inachtneming van dit laatste zal zorgvuldig dienen te worden overwogen hoe met dit artikel dient te worden omgegaan bij de besluitvorming over de inwerkingtreding van de wet. Voorkomen zal daarbij dienen te worden, dat juridische kwesties inzake mogelijke strijd van dit artikel met EU-regels de effectiviteit van dit artikel ondergraven. Het belang van een goed werkend stelsel van de verbodsbeoordelingen inzake het bezit van en de handel in beschermde soorten is immers van groot belang, ook ter uitvoering van de geldende EU-regels. Mede in overleg met «Brussel» zal ik de mogelijkheden hiertoe onderzoeken. In afwachting van de resultaten daarvan verdient een uitgestelde inwerkingtreding van die onderdelen van dit artikel die aanleiding geven tot deze discussie, naar mijn oordeel dan ook uitdrukkelijk overweging. Ik meen hiermede ook de vragen van de leden van de fracties van de PvdA en van GroenLinks voorzover deze dit onderwerp betreffen, te hebben behandeld.

De leden van de CDA-fractie tonen zich er over verbaasd dat het wetsvoorstel niet ten tweede male aan de Raad van State om advies is voorgelegd nadat het sterk was gewijzigd. Zij betwijfelen de waarde van de argumenten daartoe, gehanteerd door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, te weten haast en de onvermijdelijkheid van politiek noodzakelijke keuzes.

De keuze of een wetsvoorstel ten tweede male om advies aan de Raad van State wordt voorgelegd, wordt primair bepaald door inhoudelijke argumenten. Zoals ik in de nota naar aanleiding van het eindverslag Tweede Kamer heb gesteld, is afgezien van een tweede adviesaanvraag op basis van het oordeel dat het oorspronkelijk bij de Tweede Kamer ingediend wetsvoorstel genoegzaam aan het advies van de Raad van State was aangepast. Voorts wijs ik er op dat de voorgestelde beperking van de jacht tot een zestal soorten naar het oordeel van het kabinet niet een kwestie is die een tweede advies van de Raad van State rechtvaardigt.

Het voorgestelde wettelijk systeem blijft voor de jacht immers hetzelfde. Overige wijzigingen die hebben plaatsgevonden, zijn steeds opgesteld met inachtneming van gevoelens die bij de meerderheid van de Tweede Kamer leefden.

Geheel los hiervan staat dat door het kabinet altijd een spoedige voortgang van het wetsvoorstel is gewenst.

De leden van de fractie van D66 vragen om een uiteenzetting van de meerwaarde van het voorliggend wetsvoorstel.

Zoals deze leden zelf al constateren ligt, de meerwaarde naar mijn oordeel vooral in het integrale en ook uniforme afwegingskader van het wetsvoorstel. Met het wetsvoorstel wordt een einde gemaakt aan de bestaande versnipperde regelgeving ten aanzien van het beheer en de bescherming van soorten; regelgeving ook die in een aantal gevallen, bijvoorbeeld op het punt van de handel, overlap vertoont. Daarnaast bevat het wetsvoorstel enkele nieuwe instrumenten die de bescherming van soorten kunnen ondersteunen. Onder andere betreft dit de voorgestelde regeling omtrent de bescherming van de leefomgeving van soorten en de mogelijkheid tot het stellen van aanvullende verbodsbepalingen op grond van artikel 17 ter bescherming van inheemse soorten. Kortom, het voorstel komt tot een eenduidig stelsel van regels ter bescherming van in het wild levenden dier- en plantensoorten.

De leden van de fractie van D66 betreuren het dat geen voorstel is gedaan tot integratie van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet.

Met deze leden onderschrijf ik dat de beide voorstellen nauw samenhangen. Zij betreffen echter ieder een verschillend aspect van natuurbescherming namelijk de bescherming van waardevolle gebieden enerzijds en anderzijds een algemeen stelsel van rijen ter bescherming van soorten. Deze aspecten behoeven elk hun eigen regels. Een directe noodzaak tot integratie is daarom naar mijn oordeel niet aanwezig. Zekere op de wat kortere termijn is er mijns inziens dus ook geen reden tot nader onderzoek daaromtrent.

Ik geef er de voorkeur aan ten minste de eerste evaluatie van de wetten af te wachten.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar de rol van de verschillende onderzoeken die zijn gedaan naar de mening van de bevolking over jacht bij de besluitvorming in het kader van dit wetsvoorstel. Ook vragen zij of die onderzoeken methodologisch goed zijn opgezet.

Door of vanwege de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is geen onderzoek geëntameerd naar de mening van de bevolking over de jacht. Voorzover anderen, waaronder verschillende belangenorganisaties, in het kader van de voorbereiding van het wetsvoorstel onderzoek hebben doen verrichten, heb ik geen oordeel over de methodologische uitgangspunten die bij zodanig onderzoek zijn. Wat hiervan ook zij, bij de totstandkoming van het wetsvoorstel hebben velen, al dan niet via hun belangenorganisaties, getoond betrokken te zijn bij het onderwerp van de jacht. Voor- en tegenstanders hebben zich tot mij gewend. Met de meest in aanmerking komende belangenorganisaties is verschillende keren het nodige overleg geweest. Bij de keuzes die in het wetsvoorstel zijn neergelegd, is mede acht geslagen op de door de organisaties naar voren gebrachte belangen.

De leden van deze fractie vragen voorts hoe de kritiek van Dibevo zich verhoudt tot die van de Dierenbescherming dat 45–62% van de

papegaaien of zangvogels reeds in het land van herkomst sterft als gevolg van vangst terwijl nog eens 13–27% van de overblijvende dieren doodgaat tijdens transport en quarantaine.

Zij koppelen daaraan de vraag of het juist is dat er helaas nog volop gelegenheid blijft voor de invoer van exotische dieren die niet geschikt zijn voor het houden of transport.

Naar mijn oordeel kan de kritiek van beide organisaties niet goed aan elkaar worden gerelateerd. Dibevo stelt vooral de juridische aspecten van het voorgestelde artikel 13 aan de kaak in relatie tot de EU-regelgeving, terwijl de trieste constatering, en tevens kritiek, van Dierenbescherming dat de omvang van de sterfte bij vangst en tijdens transport te groot is, feitelijk van aard is. Ten aanzien van deze sterfte doen uiteenlopende cijfers de ronde, waarbij ik evenwel geenszins iets wil afdoen aan de ernst van de problemen. Hiervoor is de aandacht blijvend nodig, ook in meer internationaal verband.

Mede van belang op dit punt is mijns inziens de voorbereiding van een algemene maatregel van bestuur op grond van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, waarbij bepaald zal worden welke dieren geschikt zijn om te kunnen worden gehouden.

Op de juridische aspecten van artikel 13 ben ik hiervoor reeds ingegaan.

De leden van de fracties van de SGP, RPF en GPV vragen of het wetsvoorstel wel in overeenstemming is met de Aanwijzingen voor de regelgeving voorzover die eenvoud en duidelijkheid van regeling beogen.

Het wetsvoorstel is opgesteld met inachtneming van die Aanwijzingen. Voorzover het wetsvoorstel voorziet in delegatie van regelgeving, hetgeen ten algemene niet ongebruikelijk is, geven de betreffende bepalingen de kaders aan waarbinnen die tot stand kan komen. Bij het opstellen van de onderscheiden uitvoeringsregels zal uiteraard worden gestreefd naar eenvoud en duidelijkheid. Daarbij dient evenwel niet uit het oog verloren te worden, dat de onderhavige materie veelal op detail regelgeving vergt en daarmee al gauw het stempel van ingewikkeld krijgt.

2. Intrinsieke waarde

De leden van de fracties van de VVD, het CDA en D66 vragen allen naar de betekenis van het begrip «intrinsieke waarde», mede in relatie tot de wijze waarop dit begrip in het wetsvoorstel is verwoord. De leden van de CDA-fractie vragen daarbij in het bijzonder ook in te gaan op het verschil van dit begrip en het «wise-use»-principe.

Zoals deze leden constateren is er bij de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer, veel gesproken over de intrinsieke waarde van het dier en de wijze waarop dit begrip zou dienen door te klinken in de onderhavige regels. Sprekend over de intrinsieke waarde van het dier is voor het kabinet bepalend dat dit een uitgangspunt is dat het kabinet wenst te hanteren voorzover dieren in het geding zijn in beleid en regelgeving.

Het betreft de «onvervreembare eigenheid» van het dier. Het is het uitgangspunt waarop bijvoorbeeld ook een zorgplichtbepaling kan worden gebaseerd. Erkenning van de intrinsieke waarde van het dier heeft echter een verdere strekking dan zodanige zorgplichtbepaling, in zoverre dat het direct het recht betreft in hoeverre aan de mens ingrepen zijn toegestaan die die eigenheid van het dier aantasten. Daarover kon in dat debat in de Tweede Kamer geen absolute duidelijkheid worden verkregen. Voor het kabinet gaat de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier niet zover dat hetgeen thans door de wetgever in het maatschappelijk

verkeer ten aanzien van in het wild levende dieren acceptabel wordt geacht, in een ander daglicht zou moeten komen te staan. Dit is ook de reden dat het kabinet er de voorkeur aan geeft de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier als uitgangspunt in de considerans te verwoorden.

Indien dit uitgangspunt in het lichaam van de wet zelf zou zijn opgenomen, zou, mede gegeven de discussie in de Tweede Kamer, te zeer ongewis worden wat dit betekent voor de besluitvorming over ingrepen ten aanzien van in het wild levende dieren in het concrete geval, mede tegen de achtergrond van de huidige aanvaardbaar geachte beleidspraktijk.

Het «wise-use»-principe is een ingeburgerde term waarmee een bepaalde methode van beheer van soorten wordt bedoeld. Het begrip «intrinsieke waarde» is veel meer een beginsel in de eigenlijke betekenis van het woord en staat daarom ook naast het «wise-use». Mede de erkenning van de intrinsieke waarde heeft, voorzover benutting van soorten aan de orde is, dan ook invloed op de wijze waarop een beheer op basis van «wise-use» tot uitvoering kan worden gebracht.

De leden van de CDA-fractie vragen om een systematische duiding van de verschillen tussen het wetsvoorstel en de hoofdpunten van de Nota jacht en wildbeheer. Is er een verschuiving opgetreden van een meer algemene benadering van de bescherming van diersoorten naar een benadering die de bescherming van het individuele dier benadrukt?

Het onderhavig wetsvoorstel is een instrument van natuurbescherming en stelt de bescherming van de soort voorop. Dat neemt niet weg dat het wetsvoorstel ook ziet op aspecten die het individuele dier raken. Zo dient bij jacht en schadebestrijding bijvoorbeeld onnodig lijden van dieren te worden voorkomen. Dit is van stonde af de benadering geweest van het wetsvoorstel. Van een verschuiving, zoals de leden van de CDA-fractie menen, is dan ook geen sprake.

De Nota jacht en wildbeheer betreft het jachtbeleid en heeft dus slechts betrekking op de soorten die thans onder het regime van de Jachtwet vallen. Dit is slechts een beperkt deel van de soorten in vergelijking tot die waarop de Flora-en faunawet betrekking zal hebben. Belangrijkste verschilpunt tussen die nota en dit wetsvoorstel is dat op grond van dit voorstel aan de benuttingsmogelijkheden van diersoorten in het kader van de jacht verdergaande beperkingen worden gesteld. Soorten die thans kunnen worden bejaagd, doch ten aanzien waarvan het benuttingsmotief niet geldt, zijn niet geplaatst op de voorgestelde wildlijst. Soorten die louter worden bejaagd om de schade die zij kunnen aanrichten, zijn dan ook niet op de voorgestelde wildlijst geplaatst. Voorts is voor alle soorten trekwild de jacht gesloten.

Een ander punt van verschil tussen nota en wetsvoorstel is de verdergaande beperking van de jacht in natuurgebieden die op grond van het wetsvoorstel zal kunnen worden bewerkstelligd. De nota beoogde met name de jacht in wetlands, op grote wateren en in nationale parken terug te dringen. Het wetsvoorstel voorziet er in dat in ook in andere gebieden, voorzover zij behoren tot één der in artikel 46 bedoelde categorieën, de jacht niet wordt geopend.

De leden van de CDA-fractie vragen voorts of de tenaamstelling van de wet nog correspondeert met de hoofdzakelijk in het wetsvoorstel geregelde materie van de jacht.

Ook het oorspronkelijk ingediend wetsvoorstel is gekenmerkt door vele artikelen die de jacht betreffen. Dit brengt de aard van dat onderwerp met zich. Het wetsvoorstel bevat echter ten algemene het kader voor de

besluitvorming terzake van de in het wild voorkomende flora en fauna. De jacht vormt hiervan slechts een onderdeel.

De citeertitel van de wet is hiervan de weerslag. Overigens is het aantal artikelen dat de feitelijke uitoefening van de jacht met het geweer betreft, beperkt tot 22 van de 127 artikelen die het wetsvoorstel telt.

3. Zorgplicht

De leden van de fracties van de VVD en D66 hebben vragen bij de handhaafbaarheid van de voorgestelde zorgplichtbepaling.

De voorgestelde zorgplichtbepaling (artikel 2) is niet van een strafbaarstelling voorzien.

Het artikel beoogt dan ook meer uitdrukking te geven aan het maatschappelijke normbesef dat zorg verschuldigd is aan de in het wild levende flora en fauna. Hiermee ligt deze zorgplichtbepaling in het verlengde van die van de Wet milieubeheer. Deze geeft uitdrukking aan, zoals in de Tweede Kamer in het wetgevingsoverleg op 29 september over het voorstel voor de Flora-en faunawet is gesteld, een «ecologisch burgermansfatsoen» dat zorg verschuldigd is aan het milieu. Zodanige zorg dient ook te gelden voor de flora en fauna. Ook de zorgplichtbepaling van de Wet milieubeheer is niet voorzien van een strafbaarstelling.

De waarde van de bepaling ligt dus veeleer in de algemene werking ervan op het doen en laten van een ieder, voorzover daarbij de flora en fauna in het geding is. Anders dan de leden van de CDA-fractie veronderstellen, leidt deze bepaling dan ook niet tot onzekerheid bij de justitiabelen. Wel beoogt deze dat een ieder zich rekenschap geeft bij zijn handelen en de gevolgen daarvan voor flora- en fauna. Voor het strafrechtelijk optreden is de reikwijdte van de verbodsbepalingen van de wet bepalend.

Voorts vragen de leden van deze fractie of artikel 37 van het wetsvoorstel nader die zorgplicht van de jagers regelt.

Naar mijn oordeel dienen de artikelen 2 en 37 van het wetsvoorstel elk op hun eigen merites te worden beoordeeld. Artikel 37 legt de jachthouder een aantal concrete verplichtingen in het kader van het beheer van de wildstand in zijn jachtveld op die hij, ongeacht de zorgplichtbepaling van artikel 2, dient na te leven.

4. Decentralisatie

De leden van de CDA-fractie vragen of de provincies adequaat worden toegerust voor de uitvoering van de taken die zij op grond van deze wet zullen dienen uit te voeren. Deze leden vragen ook om inzicht in de hoeveelheid ter beschikking gestelde middelen.

De taken op het gebied van de soortenbescherming worden vanaf 1996 in mandaat door de provincies uitgevoerd. Daartoe is het benodigde personeel dat deze taken voordien vervulde op het ministerie, overgegaan naar de provincies. De provincies hebben tevens de voor dat personeel benodigde financiële middelen ter beschikking gekregen. Voor de Natuurbeschermingswet (soorten), Vogelwet en Jachtwet gaat het om 19,5 fte's en de daarbij behorende middelen.

De leden van de fractie van GroenLinks willen weten of de voorgestelde decentralisatie van de regeling inzake Kievitseieren tot een beleidswijziging zal leiden.

De voorgestelde regeling beoogt tegemoet te komen aan een aantal vooral regionaal bepaalde knelpunten in de thans bestaande regeling

inzake het zoeken en rapen van kievitseieren. Onder andere betreft dit het vereiste van de schriftelijke toestemming van de grondgebruiker. Met name in Friesland bestaan vele bedenkingen tegen dit vereiste. De voorgestelde regeling geeft de provinciebesturen de mogelijkheid met inachtneming van de verworvenheden van het huidige stelsel op het gebied van de zogenoemde nazorg en rekening houdend met de geldende gebruiken op hun grondgebied, te komen tot een op maat toegesneden regeling waarbij rekening gehouden kan worden met de onderscheiden in het geding zijnde belangen. De voorgestelde regeling continueert het thans bestaande beleid ten aanzien van het zoeken en rapen van kievitseieren. Anders dan thans ligt echter de uiteindelijke besluitvorming over het toestaan van het zoeken en rapen bij de provinciebesturen. Het is aan hen te bepalen hoe zij met deze bevoegdheid om gaan.

De heer Bierman legt een relatie tussen de voorgestelde regeling inzake de beschermde leefomgeving en bestaande internationale verplichtingen. Hij acht het in die optiek bevreemdend dat gedeputeerde staten een discretionaire bevoegdheid zullen hebben om besluiten te nemen tot de aanwijzing van plaatsen als beschermde leefomgeving.

Ook wijst hij er in dit verband op dat zodanige aanwijzing slechts elementen betreft uit de leefomgeving van soorten.

Het voorstel voor de regeling voor de aanwijzing van beschermde leefomgevingen is bedoeld als een aanvullend instrument op alle overige instrumenten die ter beschikking staan voor de bescherming van soorten. Dit voorstel dient derhalve niet te worden beschouwd als het enige instrument dat dient ter implementatie van de verplichtingen bedoeld in de EG-vogelrichtlijn of de Habitat-richtlijn te komen tot de aanwijzing van beschermingsgebieden. Wanneer de bescherming van omvangrijke gebieden in het geding is, waarop onder andere ook die richtlijnen voornamelijk zijn gericht, is toepassing van de Natuurbeschermingswet een belangrijke mogelijkheid. De aanwijzing van beschermde natuurmonumenten is een zaak van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Het behoeft naar mijn oordeel in deze context geen bezwaar te zijn dat gedeputeerde staten besluiten tot de aanwijzing van plaatsen als beschermde leefomgeving naar eigen inzicht nemen en ook niet dat het voorgestelde instrument in beginsel beperkt is tot elementen in een leefgebied van soorten.

De heer Bierman wijst er voorts op dat er geen regeling is opgenomen die bepaalt op grond van welke belangen een aanwijzing als beschermde leefomgeving kan worden ingetrokken. Hij verwijst in dit verband ook naar het verdrag van Bern dat bepaalt dat beschermde leefomgevingen van zwaar beschermde diersoorten niet mogen worden verslechterd.

Dat er geen belangen zijn genoemd op basis waarvan tot intrekking van de aanwijzing als beschermde leefomgeving kan worden genomen, neemt niet weg dat gedeputeerde staten in voorkomende geval een afweging dienen te maken tussen de belangen welke zodanige aanwijzing beoogt te dienen en de eventuele andere belangen die zouden nopen tot intrekking. De mate van zeldzaamheid of bedreigdheid van de soort ten behoeve van welke de aanwijzing heeft plaats gevonden, zal bij zodanige afweging altijd een rol spelen. Mede tegen de achtergrond van de betekenis van het instrument in het totaal van de instrumenten die ter beschikking staan voor de soortenbescherming, acht ik het soortenbelang voldoende gewaarborgd met een afweging die ten volle bij gedeputeerde staten berust.

Een aanwijzing als hier bedoeld zal overigens ook kunnen worden ingetrokken als de betreffende plaats zijn betekenis als leefomgeving voor

een soort heeft verloren door meer autonome veranderingen in de betreffende populatie.

5. Internationale verplichtingen

De leden van de VVD-fractie vragen of de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan aangeven in hoeverre het onderhavige wetsvoorstel is getoetst aan de Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming. De betrokken leden zouden ook graag weten of met de Beneluxpartners overleg is gevoerd over de beperking van het aantal wildsoorten.

De leden van de CDA-fractie vragen zich af of de procedure voor verandering van de lijst van bejaagbare soorten, zoals beschreven in de Benelux-overeenkomst, is gevolgd. Zij vragen zich daarbij tevens af of deze procedure, indien zij nog niet is doorlopen, alsnog zal worden gevolgd en of de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet zal worden opgeschort zolang dit niet is gebeurd (50). De betrokken leden wensen ook te vernemen of de intentie van de Benelux-overeenkomst wordt aangetast door de eenzijdige maatregelen die Nederland in het kader van het onderhavige wetsvoorstel neemt.

De leden van de fracties van SGP, RPF en GPV vragen of de voornemens van de regering ten aanzien van de jacht stroken met de Benelux-overeenkomst en of de beperking van de nationale wildlijst geen schending van de procedurele voorschriften van die overeenkomst betekent.

De Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming dateert van 10 juni 1971 (Trb. 155). De overeenkomst heeft ten doel harmonisatie tot stand te brengen op het gebied van de jacht en de bescherming van in het wild levende vogels.

Inmiddels wordt de bescherming van in het wild levende vogels grotendeels via andere kaders nagestreefd; harmonisatie van regelgeving vindt thans hoofdzakelijk plaats in EU-verband. Als voorbeeld van deze harmonisatie kan de Vogelrichtlijn worden genoemd.

De Benelux-overeenkomst houdt nog wel betekenis voor de onderlinge afstemming van het in de Beneluxlanden gevoerde jachtbeleid en beleid voor de bescherming van vogels, voorzover daarvoor in de Vogelrichtlijn geen uitputtende regeling is getroffen.

Tussen vertegenwoordigers van de regeringen van de Beneluxlanden vindt regelmatig overleg plaats. De overeenkomst voorziet daar ook in. In dit overleg is van Nederlandse zijde aangegeven dat in Nederland een Flora- en faunawet in voorbereiding is. Voor de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet zal het onderhavige wetsvoorstel officieel op de agenda worden geplaatst.

De wildlijst van de Benelux-overeenkomst kan, in het bijzonder in het licht van de EG-vogelrichtlijn, dan ook niet als bepalend worden gekenmerkt. Veeleer dient deze te worden beschouwd als een maximumlijst. Daarenboven is de lijst ook meer omvattend in soorten dan waarop ingevolge de EG-vogelrichtlijn de jacht mag worden geopend.

In dit licht heeft daarom de voorgestelde beperkte definitie van wild in het onderhavige wetsvoorstel ten opzichte van de definitie van wild in de Benelux-overeenkomst geen bijzondere betekenis. Het heeft geen directe gevolgen voor het jachtbeleid in brede zin.

Daarbij komt dat ondanks de kleinere wildlijst die voor het uitoefenen van benuttingsjacht zal gelden, beheer en bestrijding van schade genoegzaam mogelijk zal blijven. Dit met name met betrekking tot soorten die in het voorstel voor een Flora- en faunawet niet langer onder de definitie van

wild vallen, maar die op basis van de huidige Jachtwet wel als wild worden aangemerkt.

De Benelux-overeenkomst laat daarenboven, los van de bevoegdheid tot selectie van soorten waarop de jacht kan worden toegelaten, de betrokken landen ruimte voor het ontwikkelen van nationaal beleid. De overeenkomst regelt in dat verband bijvoorbeeld ten aanzien van de jacht dat overleg gevoerd dient te worden over de data van opening en sluiting van de jacht. Ook zijn enkele bepalingen opgenomen over de afmetingen van jachtvelden en te gebruiken wapens en munitie. In artikel 12 van de overeenkomst is opgenomen dat de landen de bevoegdheid behouden zaken te regelen waarvoor in de overeenkomst geen regeling is getroffen. Zoals opgemerkt wordt over beleid regelmatig overleg gevoerd. De intentie van de Benelux-overeenkomst wordt met het voorstel voor een Flora- en faunawet dan ook niet aangetast.

De leden van de CDA-fractie vragen of de doelstelling van het onderhavige wetsvoorstel – de bescherming van soorten – wel verenigbaar is met de doelstelling van de Vogelrichtlijn: de instandhouding van soorten. Ook vragen zij zich af of geen overlegplicht bestaat tussen Nederland en de andere lidstaten van de Europese Unie en de Commissie van de Europese Gemeenschappen over het jacht- en faunabeleid.

De betrokken leden wensen bovendien te vernemen of overleg is gevoerd met de verdragspartners van Nederland in het kader van het Verdrag van Bern, het Verdrag van Bonn en het Verdrag van Ramsar.

De leden van de fracties van SGP, RPF en GPV vragen zich af of het strikte beschermingsregime van het wetsvoorstel wel in overeenstemming is met de Vogelrichtlijn. Zij vragen of de regering erkent dat de bevoegdheid die artikel 14 van die richtlijn biedt, geen onbeperkte bevoegdheid inhoudt voor de lid-staten van de Europese Unie om strengere beschermingsmaatregelen te nemen.

Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103), de Vogelrichtlijn, heeft de instandhouding van de op het grondgebied van de lid-staten van de Europese Unie in het wild levende vogelsoorten ten doel. De Vogelrichtlijn kent hiertoe een aantal beperkende voorschriften. Deze hebben onder meer betrekking op het aantal bejaagbare soorten.

Slechts ten aanzien van soorten die staan vermeld in bijlage 11 van de richtlijn mogen de lid-staten jacht toestaan. De lid-staten zijn echter niet *verplicht* de jacht op genoemde soorten toe te staan. Het staat de lid-staten vrij hun eigen jachtbeleid te bepalen, zolang dit niet in strijd is met de bepalingen van de richtlijn.

Artikel 14 van de Vogelrichtlijn bevat de bevoegdheid voor lid-staten om strengere beschermingsmaatregelen te nemen dan de richtlijn bevat. De leden van de fracties van CDA, SGP, RPF en GPV hebben gelijk indien zij stellen dat de lid-staten van artikel 14 van de Vogelrichtlijn geen onbeperkt gebruik kunnen maken.

Maatregelen die de lid-staten in dit kader nemen, dienen verenigbaar te zijn met de artikelen 30 tot en met 36 van het EG-Verdrag. Zij mogen niet leiden tot ongeoorloofde handelsbelemmeringen tussen de lid-staten en dienen in dat kader te worden getoetst.

In jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is uitgemaakt dat strengere maatregelen die effect kunnen hebben op de intra-communautaire handel enkel zijn te rechtvaardigen indien het gaat om ernstig bedreigde soorten, trekvogels of vogelsoorten die op het eigen grondgebied van de lid-staten voorkomen. Daarbij dient steeds te worden bekeken of de betrokken maatregelen verenigbaar zijn

met de regels inzake het vrije verkeer van goederen; in die zin dienen zij noodzakelijk en proportioneel te zijn.

De kleinere wildlijst zoals opgenomen in het wetsvoorstel heeft op zich geen invloed op de handel tussen de lid-staten van de Europese Unie. De regels voor de handel in specimens van beschermde soorten, zoals opgenomen in het wetsvoorstel, staan los van deze wildlijst. Artikel 75 van het wetsvoorstel kent de mogelijkheid voor het verlenen van vrijstellingen en ontheffingen. Daarvan zal gebruik worden gemaakt om te voorkomen dat het handelsverkeer tussen de lid-staten van de Europese Unie ongeoorloofd wordt belemmerd, onder meer door het verlenen van een aantal vrijstellingen voor de invoer van dieren of producten daarvan, die in andere lid-staten legaal zijn verkregen. Het wetsvoorstel is dan ook niet strijdig met het EG-recht.

De verdragen van Bern, Bonn en het Verdrag van Ramsar inzake de bescherming van wetlands zien op de bescherming van soorten en gebieden. Uit deze verdragen vloeien beschermingsverplichtingen voor de verdragspartijen voort. Nederland geeft aan deze verplichtingen thans uitvoering via de huidige Jachtwet, de Vogelwet 1936 en de Natuurbeschermingswet.

Het voorstel voor een Flora- en faunawet brengt geen inhoudelijke veranderingen met zich voor de uitvoering van genoemde verdragen. Een kleinere wildlijst voor de uitoefening van de benuttingsjacht doet aan de bescherming van soorten zeker niet af.

Overleg over een vermindering van het aantal bejaagbare soorten met de verdragspartners is in het kader van deze verdragen is dan ook niet nodig.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of door de Nederlandse veranderingen in de wildlijsten onevenwichtigheden in de jachtdruk tussen de landen zullen ontstaan. Ook de leden van de fracties van SGP, RPF en GPV stellen de vraag of de regering zich er van bewust is dat de inperkingsmaatregelen ten aanzien van de wildlijst waarschijnlijk tot gevolg zullen hebben dat de jachtdruk in de Nederland omringende landen zal toenemen, en deze maatregelen aldus een grensoverschrijdend effect zullen hebben. Daarbij vragen deze leden of Nederland in dit verband geen harmonisatieplicht heeft. Zij zouden van de regering graag een indicatie krijgen van het aantal Nederlandse jagers dat in het buitenland jaagt.

Voor een toename van de jachtdruk in de Nederland omringende landen ten gevolge van het onderhavige wetsvoorstel hoeft niet te worden gevreesd. Een kleinere wildlijst in Nederland betekent niet bij voorbaat dat de jachtdruk in andere landen zal toenemen.

Op een aantal van de soorten die ingevolge het wetsvoorstel niet meer als wild worden beschouwd, zoals de kolgans en de rietgans, mag bijvoorbeeld in België evenmin worden gejaagd.

Ondanks het bestaan van een Benelux-overeenkomst en een Vogelrichtlijn is het jachtbeleid in de lid-staten van de Europese Unie niet eensluidend. Het staat de betrokken landen vrij te bepalen of soorten op het eigen grondgebied al dan niet bejaagbaar zijn, en zo nodig beperkende maatregelen te nemen ten aanzien van de Jacht.

Mij zijn geen gegevens bekend over het aantal Nederlandse jagers dat in het buitenland jaagt.

6. Bescherming

De leden van de VVD-fractie constateren dat in dit wetsvoorstel niet alle regels die in het wild levende planten- en diersoorten betreffen, worden samengebracht. Deze leden vragen zich af hoe de Minister van Landbouw,

Natuurbeheer en Visserij in het licht van zodanige constatering de in de considerans genoemde betere afstemming tussen de verschillende regels denkt te realiseren.

Zo vragen deze leden zich af of de zorgplicht, opgenomen in artikel 2 van het wetsvoorstel, niet ook zou moeten gelden voor vissoorten. De leden van de CDA-fractie vragen zich in dit verband af waarom een onderscheid is gemaakt tussen jagen en vissen.

Gelden zaken als intrinsieke waarde, wise-use en het «nee-tenzij principe» dan niet voor de sportvisserij, zo stellen deze leden.

Naar mijn oordeel doelen de leden van de VVD-fractie bij hun eerste opmerking, gelijk de leden van de CDA-fractie, vooral op de Visserijwet 1963. Geen voorstel is gedaan om ook de Visserijwet in het voorstel voor een Flora- en faunawet te integreren. Ik stel met genoegen vast dat de leden van de VVD-fractie begrip kunnen opbrengen voor de keuze zodanig voorstel niet te doen; een keus die inderdaad vooral op praktische overwegingen is gebaseerd. Niettemin wijs ik erop dat wel enkele voorzieningen worden voorgesteld met het oog op de afstemming op de Visserijwet 1963. Ik meen dan ook dat er niet een zo scherp onderscheid ligt tussen de Visserijwet 1963 en de toekomstige Flora- en faunawet als de leden van de CDA-fractie suggereren. Zo gaat de Visserijwet uit van een wise-use van de visstand. Die wet kent voorts bepalingen die het welzijn van de vissen beogen, onder andere op het punt van vangstmethoden.

De zorgplicht, opgenomen in artikel 2 van het wetsvoorstel, geldt ook voor vissoorten.

Dat artikel heeft immers ten algemene betrekking op alle in het wild levende dieren en planten en niet alleen op dieren of planten die behoren tot een beschermde soort.

Op grond van de Flora- en faunawet zullen voorts alle vissoorten, die niet vallen onder het regime van de Visserijwet, behoren tot de beschermde inheemse diersoorten. Dit vloeit voort uit het voorgestelde artikel 4, eerste lid, onder a. Daarnaast bevat artikel 14 van het wetsvoorstel een verbod op het uitzetten van diersoorten welk verbod zich in beginsel ook uitstrekt tot vissoorten.

De leden van de VVD-fractie vragen zich in het verlengde van het vorenstaande ook af of het onderscheid tussen stand- en trekwild niet ook zou moeten gelden voor vissoorten onder de Visserijwet.

Als ik deze leden goed begrijp, zou de ratio van zodanig onderscheid hierin kunnen liggen dat trekkende vissen, gelijk trekkende vogels, niet meer zouden mogen worden bemachtigd. Voorzover het om vissen gaat, meen ik dat de Visserijwet een verantwoord kader biedt voor benutting, ook voor trekkende soorten. Ik merk daarbij overigens op dat het wel in het voornemen ligt te bezien of een aantal vissoorten die thans onder de Visserijwet 1963 ressorteren, onder het regime van de Flora- en faunawet kunnen vallen.

Dit zal met name betreffen soorten die relatief zeldzaam zijn. Daartoe kunnen ook trekkende vissoorten horen. Mede omdat de soorten die onder de Visserijwet vallen, bij ministeriële regeling worden aangewezen, is een flexibele uitwisseling van soorten tussen beide wetten in de toekomst mogelijk, afhankelijk van de noodzaak tot bescherming in relatie tot de stand van de soort.

In het licht van het vorenstaande meen ik dan ook dat er op dit moment geen aanleiding is om stappen te zetten naar een nog verdere integratie van wetgeving terzake van in het wild levende dieren en planten.

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie naar de criteria op grond waarvan de voorgestelde wildlijst tot stand is gekomen. Ook de leden van de CDA-fractie stellen deze vraag.

Het wetsvoorstel kent drie mogelijkheden om van het in de wet neergelegde beschermingsregime af te wijken, te weten:

- a) jacht;
 - b) vrijstelling voor grondgebruikers in verband met schade;
 - c) ontheffing voor incidentele of bijzondere gevallen bij overige soorten.
- Op de voorgestelde wildlijst zijn slechts die soorten opgenomen die kunnen worden gerekend tot standsoorten waarop, mede om reden van benutting, ook op grond van de huidige Jachtwet, de jacht daadwerkelijk is geopend. Soorten trekwild en soorten waarop de jacht niet meer wordt geopend, zijn dus niet op de voorgestelde lijst opgenomen. Ganzen en smienten behoren niet tot standsoorten, maar tot het treksoorten. De meerkoet, standwild, wordt niet beschouwd als een soort waarop op grond van benutting wordt gejaagd.

Belangrijke overwegingen voor deze keuzen zijn voor het trekwild dat Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid voor de opvang van dit wild heeft, mede gelet op de populatie-omvang van die trekkende soorten. Geoordeeld is dan ook dat benutting van die soorten op basis van jacht, niet langer verantwoord is, mede tegen de achtergrond van de discussie over de Nota jacht en wildbeheer. Daarbij past dat, voorzover ingrepen ten aanzien van die soorten noodzakelijk zijn, deze geschieden op basis van zorgvuldige besluitvorming door het daartoe verantwoordelijke bestuur. Zodanige planmatige en gecoördineerde aanpak is ook gewenst voor het beheer van soorten die thans tot het zogenoemde grofwild worden gerekend. Dat is ook de reden dat op die soorten de jacht sedert lang niet meer wordt geopend. Het beheer van deze soorten in verband met populatie-omvang of schadebestrijding vindt plaats op basis van vergunning.

Hiernaast figureren thans een aantal soorten op de wildlijst ten aanzien waarvan de jacht plaatsvindt in verband met schadebestrijding. Ook sommige vogelsoorten die vallen onder het regime van de huidige Vogelwet worden thans echter bestreden in verband met schade. Vanuit de wens met dit wetsvoorstel te komen tot verdere integratie van beleid, is het voor deze soorten uit de wildlijst wenselijk geoordeeld dat zij zullen vallen onder het algemeen regime voor schadebestrijding zoals opgenomen in de artikelen 65 en volgende van het wetsvoorstel.

De leden van de CDA-fractie vragen of wel een scherp onderscheid is aan te brengen tussen standwild en trekwild. In dat verband stellen zij tevens de vraag wat dat betekent voor de logica en daarmee de kwaliteit van de wet.

Op basis van de hiervoor vermelde redenen is gekomen tot de voorgestelde indeling van soorten. Dat neemt niet weg dat in de praktijk exemplaren van een soort, bijvoorbeeld de grauwe gans, in ons land overzomeren. Ik vermag niet in te zien dat de kwaliteit van de regelgeving hieronder leidt. Overigens merk ik op dat uit het feit dat de jacht op trekkende soorten niet gewenst wordt geacht, niet mag worden afgeleid dat niet-trekkende soorten of hier te lande permanent aanwezige populaties van trekkende soorten uit hun aard bejaagbaar zouden kunnen of zouden moeten zijn. Ik neem daarbij in overweging dat schade die soorten aanrichten die niet op de wildlijst staan vermeld, in voorkomend geval toereikend kan worden bestreden dan wel dat, indien bestrijding niet kan worden toegelaten, toereikend wordt vergoed.

De leden van de CDA-fractie vragen of eerst schade dient te zijn opgetreden alvorens tot ingrijpen kan worden overgegaan.

Op een aantal soorten ganzen en smienten mag ingevolge de EG-vogelrichtlijn de jacht worden geopend. Dit betekent dat gedeputeerde staten in het kader van het ontheffingenbeleid ruimere mogelijkheden hebben om ten aanzien van deze soorten toe te staan dat door middel van het geweer schade wordt bestreden dan ten aanzien van soorten voor welke ingevolge die richtlijn de jacht niet kan worden geopend. Slechts wanneer gelet op het bepaalde in de EG-vogelrichtlijn de jacht niet is toegestaan, zal steeds aannemelijk moeten worden gemaakt dat andere oplossingen dan bestrijding met het geweer geen bevredigende resultaten opleveren ter voorkoming van schade. Bij de beoordeling hiervan kunnen overigens ervaringsgegevens mede een rol spelen. De fauna-beheerplannen kunnen van geval tot geval de opties voor schadebestrijding en de voorwaarden waaronder die schadebestrijding kan plaatsvinden, in kaart brengen.

Voorts vragen de leden van deze fractie of het gedoogbeleid alleen kans van slagen heeft als er passende vergoedingen worden verstrekt aan de betrokken grondgebruikers en als er rond de gedooggebieden adequaat gejaagd en verjaagd mag worden.

Het gedoogbeleid, dat thans door tussenkomst van het Jachtfonds tot uitvoering komt, heeft vooral betrekking op de opvang van overwinterende ganzen. De vergoedingen voor deze ganzenopvang aan de betrokken particuliere grondgebruikers zijn uiteraard passend en betreffen in voorkomend geval mede een vergoeding voor de schade aan het gewas. Alleen als daartoe aanleiding bestaat, zal rond ganzenopvanggebieden een actief handelen door betrokkenen worden bevorderd gericht op het verjagen door middel van bejaging naar de gedooggebieden. Dit laatste vormt thans ook nog onderwerp van onderzoek. Ook de faunabeheerplannen zullen op dit punt in de toekomst een visie kunnen bevatten. Gedeputeerde staten kunnen mede op basis daarvan dan beslissen over de wenselijkheid van een actief op verjaging gericht beleid.

De leden van de CDA-fractie vragen om een indicatie van de soorten kraaiachtigen waarvoor een vrijstellingsregeling zal kunnen gelden en van de middelen die zullen worden aangewezen ter bestrijding van deze soorten.

Ik ben voorshands voornemens te bevorderen dat van de kraaiachtigen de zwarte kraai en de ekster worden aangewezen als soorten die op de landelijke vrijstellingslijst kunnen worden geplaatst. Over voornemens tot aanwijzing van soorten waarvoor een provinciale vrijstelling zou kunnen gelden, zal nog nader overleg met de provincies worden gevoerd. De middelen waarmee kraaiachtigen zullen mogen worden gevangen en gedood, zullen naar het zich thans laat aanzien, dezelfde zijn als die welke thans mogen worden gebruikt.

De leden van de fractie van D66 merken op dat artikel 32, tweede lid, aangeeft dat de in het eerste lid gegeven omschrijvingen wel kunnen worden beperkt, maar er niet in voorziet dat die beperkingen weer kunnen worden opgeheven.

Ik meen dat hier een misverstand in het geding is. De betrokken maatregel kan in beginsel weer ongedaan worden gemaakt door het betrokken besluit in te trekken. Als evenwel een beperking van de wildlijst noodzakelijk is in verband met internationale verplichtingen die voor ons land gelden, is ook het opheffen van die beperking echter afhankelijk van internationale besluitvorming.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen wat er met de patrijs gaat gebeuren.

De patrijs is geplaatst op de wildlijst bedoeld in artikel 32 van het wetsvoorstel.

Ingevolge het derde lid van dat artikel kan de jacht niet worden geopend op de op de wildlijst voorkomende soorten voorzover zij op een zogenaamde Rode Lijst, een lijst opgesteld op grond van artikel 7, zijn vermeld. De patrijs staat thans op de Rode Lijst van vogelsoorten. Zolang de patrijs derhalve daarop voorkomt, zal de jacht erop niet kunnen worden geopend.

7. De jacht

De leden van de VVD-fractie wijzen erop dat de Jachtwet een meervoudige doelstelling heeft en ingevolge het wetsvoorstel wordt ingeruild voor de enkelvoudige doelstelling, namelijk het belang van de bescherming van in het wild levende dieren en planten. Zij stellen in dit verband de vraag of die doelstelling van de Jachtwet is achterhaald dan wel of het voorliggend wetsvoorstel de in de Jachtwet genoemde belangen voldoende waarborgt.

De analyse van deze leden is juist. Het onderhavig wetsvoorstel laat evenwel vanuit de optiek van soortenbescherming voldoende ruimte voor een afweging van belangen die thans ook door de Jachtwet worden bestreken. Ik wijs er op dat het voorstel ruimte laat voor benuttingsjacht en tevens de nodige mogelijkheden biedt voor beheer van soorten en voor bestrijding van schade die door in het wild levende dieren wordt veroorzaakt.

De leden van de CDA-fractie leek het niet uitgesloten dat het jachtrecht een oud afzonderlijk heerlijk recht is dat bij de afschaffing overgegaan is in een afzonderlijk zakelijk recht. Zij stellen dat het voorstel dan niet zou betreffen een beperkte aantasting van het eigendomsrecht maar een verregaande beperking van een afzonderlijk recht. Zij vragen op dit punt om helderheid en zekerheid.

Het jachtrecht, het recht zich wild toe te eigenen, is geen afzonderlijk zakelijk recht, maar een van de eigendom afhankelijk (accessoir) recht. Het kan niet afgescheiden worden van de eigendom van de grond. Het komt toe aan de eigenaar. Dit was voorheen bepaald in artikel 641 van het Burgerlijk Wetboek (oud). Een overeenkomstig artikel is niet opgenomen in het thans vigerend Burgerlijk Wetboek omdat de Jachtwet terzake de regeling bevat in artikel 4. In dat artikel is deze positionering van het jachtrecht neergelegd in onderdeel a.

De eigenaar is tevens gerechtigd tot het zogenoemde genot van de jacht. Bij de vestiging door de eigenaar van een recht van erfpacht, vruchtgebruik, bij het bestaan van een recht van beklemming of bij verpachting gaat dat recht op het genot van de jacht mee, tenzij dit recht door de eigenaar wordt voorbehouden, waarbij ik volledigheidshalve opmerk dat ook de zakelijk gerechtigde erfpachter, vruchtgebruiker en beklemde meier bij verpachting dit recht aan zich kunnen voorbehouden. Zoals ook reeds onder het oud Burgerlijk wetboek werd bepaald, geldt het recht zich wild toe te eigenen onverminderd terzake geldende wetten en regelingen.

Er hoeft dan ook geen enkel misverstand over te bestaan dat uit hoofde van algemeen belang beperkende regels omtrent de uitoefening van de jacht kunnen worden gesteld.

Het voorliggend voorstel geeft ten opzichte van het thans vigerend recht slechts verdere regels ter regulering van de uitoefening van de jacht. Het aan de grondeigenaar toekomend jachtrecht noch het gebruik van dit recht als zodanig zijn hierbij in het geding.

Daarbij teken ik in de eerste plaats voorts aan dat de voorgestelde

beperking van de wildlijst, naar mijn oordeel, mede tegen de achtergrond van het gegeven dat deze soorten vanouds het merendeel van de buit vormen, niet als een onevenredig zware inperking kan worden beschouwd.

Ten tweede blijft, onder voorwaarden, de mogelijkheid onverlet dat de grondeigenaar mogelijkheden worden geboden schade die wordt aangericht door in het wild levende dieren, te bestrijden.

De leden van de fractie van het CDA merken op dat de inkomsten uit jacht een niet te verwaarlozen betekenis hebben voor bijvoorbeeld het in stand houden van landgoederen.

Hebben de jachtbeperkingen gevolgen voor deze financieringsbron, zo vragen deze leden. Zij vragen zich in dit verband tevens af of dit zou moeten leiden tot een extra impuls voor de financiering van het agrarisch natuurbeheer. Ook vragen zij of de beperkingen van het jachtrecht en de vermindering van de inkomsten uit jacht gevolgen zal hebben voor het jachttoezicht en de vrijwillige natuurzorg van de zijde van de jagers.

In de afgelopen decennia zijn de mogelijkheden om soorten te bejagen steeds verder beperkt. Het onderhavig wetsvoorstel is in die optiek dan ook niet zo zeer te beschouwen als een scherp omslagpunt maar veeleer als een verdere, logische stap; een stap overigens die die soorten die het merendeel van de buit vormen, bejaagbaar laat. Ik deel dan ook de vrees van deze leden niet. Hierbij merk ik overigens op dat ik niet beschik over een cijfermatig inzicht in een eventuele vermindering van de jachthuurspenningen. Terzake wordt immers geen registratie bijgehouden. Ook gelden geen normen voor de prijsstelling van jachthuur.

Mede om deze reden is het mijns inziens niet aan de orde een eventuele relatie te leggen tussen een eventuele derving van jachthuursinkomsten en de financiering van het beheer van natuurgebieden en bossen. Financiering van beheersprestaties dient op eigen termen te geschieden, waarbij ik het van groot belang acht die te koppelen aan geleverde prestaties. Het programma beheer is op de ontwikkeling van die benadering gericht.

Ook heb ik geen indicatie dat het wetsvoorstel zal leiden tot een verminderd toezicht in het veld als gevolg van het wegvallen van het jachttoezicht. In ieder geval zou ik het betreuren als het zo was dat de jagers en grondgebruikers hun zorg voor de natuur louter zouden laten bepalen door de mogelijkheden die hen geboden worden tot jagen.

In het algemeen heeft de zorg voor een adequaat en toereikend toezicht op de naleving van de regelgeving in het buitengebied mijn aandacht. Onder andere geschiedt dit in het kader van de Landelijke Coördinatie Commissie Milieuwetgeving.

De leden van de CDA-fractie vragen voorts welke kansen er nog zijn voor de valkenjacht nu het aantal vogels waarop gejaagd wordt, zo beperkt is.

De valkerij wordt thans zowel uitgeoefend in het kader van benuttingsjacht als in het kader van bestrijding van schade. De meeste soorten waarop met jachtvogels kan worden gejaagd, blijven in het kader van de Flora- en faunawet «bejaagbaar», hetzij als soort waarop de jacht is geopend, hetzij als soort waarvoor naar verwachting een vrijstelling zal gelden of waarvoor ontheffing kan worden verleend. In dat kader zullen jachtvogels blijvend als geoorloofd jacht- of vangmiddel kunnen worden aangewend.

De leden van de fractie van D66 vragen zich af met welk recht grondeigenaren gedwongen kunnen worden om een redelijke stand van het in hun jachtveld aanwezige wild te handhaven. Zij veronderstellen dat op grond van artikel 37 grondeigenaren die aperte tegenstander zijn van de

plezierjacht en die om die reden geen enkel belang hebben bij het in stand houden van een redelijke wildstand, daartoe toch gedwongen kunnen worden. Wat is de zin van zodanige verplichting en wie kan dit afdwingen, zo vragen deze leden zich af.

Er is bij deze leden in zoverre sprake van een misverstand nu het voorgestelde artikel 37 gelezen dient te worden in relatie tot de uitoefening van de jacht. Dit betekent dat dit artikel bepaalt dat de jachtdruk niet zo hoog mag worden opgevoerd dat de wildstand daarvan (te) sterk terugloopt en, omgekeerd, dat indien de wildstand (te) laag is, de jacht met de nodige terughoudendheid dient te worden uitgeoefend. Het artikel is dan ook mede ontleend aan de artikelen 19 jo 45 van de huidige Jachtwet. Het artikel kan dan ook niet zo worden uitgelegd dat op basis daarvan een verplichting wordt opgelegd aan een niet-jagende jachthouder om de stand van het wild in zijn veld te bevorderen door middelen van een speciaal daarop gericht beheer.

Voorts vragen deze leden onder welke omstandigheden grondeigenaren gedwongen kunnen worden jacht op hun grondgebied toe te staan. Is er een jachtplicht?

Dit is niet het geval. Grondeigenaren die tevens zelf jachthouder zijn, kunnen niet worden gedwongen jacht toe te staan op hun grondgebied. Wel kan het niet bejagen van wild dat schade aanricht op naburige terreinen, aanleiding geven tot verzoeken om bejaging dan wel tot schadevergoeding.

Deze leden wijzen voorts op een tegenstrijdigheid die naar hun oordeel in artikel 37, eerste lid, verscholen ligt. Het bevorderen van de wildstand kan schade toebrengen aan de al in het jachtveld aanwezige wildstand en te rigide bestrijding van schade kan de wildstand aantasten. Deze leden vragen zich daarom af waarom niet simpelweg is volstaan met de verplichting om schade te voorkomen die wordt toegebracht door wild in het jachtveld.

De jachthouder is binnen de wettelijke kaders gerechtigd tot het benutten van wild.

Daarenboven is hij verplicht schade, aangericht door in zijn jachtveld aanwezig wild, te voorkomen. Wanneer artikel 37 beperkt zou worden tot louter schadebestrijding, is ongewis hoe de jachthouder voor het overige het wild in zijn jachtveld zou bejagen. Een te hoge jachtdruk dient te worden voorkomen. Het voorzover nodig bevorderen van de wildstand anders dan door een terughoudende bejaging, wordt, zoals hiervoor reeds is gesteld, niet beoogd. Ik acht het gewenst dat op dit punt de thans geldende regeling wordt gecontinueerd.

De leden van de fractie van D66 vragen waarom voor het verkrijgen van een jachtakte niet het overleggen van een verklaring van goed gedrag verplicht is gesteld. Ook vragen zij of het hebben van een strafblad voldoende titel is om een jachtakte te weigeren.

Het voorgestelde artikel 39 bevat de gronden die bepalend zijn of aan betrokkene een jachtakte kan worden uitgereikt. Het artikel is ontleend aan de huidige Jachtwet. Eén van de weigeringsgronden is de vrees dat misbruik zal worden gemaakt van de bevoegdheid tot jagen of van de bevoegdheid om wapens of munitie voorhanden te hebben. De besluitvorming terzake berust bij de korpschef. Ik meen dat het artikel voldoende waarborgen in zich heeft voor een verantwoorde besluitvorming. Dat is derhalve de reden dat niet een verklaring van goed gedrag wordt geëist alvorens een jachtakte kan worden verleend.

Ik merk daarbij terzijde op dat uit het hebben van een strafblad overigens

ook niet zonder meer kan worden afgeleid dat de betrokkene geen jachtakte zou kunnen krijgen.

De leden van deze fractie vragen voorts naar de betekenis cq. toegevoegde waarde van artikel 50, vierde lid. Hetgeen deze leden zelf ook veronderstellen, namelijk dat er in alle redelijkheid van kan worden uitgegaan dat iemand die zich in het veld bevindt met al dan niet geoorloofde jachtmiddelen, daar is ter uitoefening van de jacht, ligt inderdaad ten grondslag aan dit artikel. Een zodanige veronderstelling is echter niet op voorhand voldoende voor het constateren van een overtreding. Met het oog op een adequate handhaving heeft daarom de in dit artikel voorgestelde fictie de voorkeur. De bewijslast dat de middelen niet dienen ter uitoefening van de jacht, ligt bij de betrokkene.

Voorts vragen deze leden bij artikel 50, vierde lid, of in plaats van het in dat artikel gebruikte woord «alsmede» niet simpelweg het woord «of» zou moeten worden gebruikt.

De strekking van dit artikel is zodanig dat het woord alsmede inderdaad de betekenis van «of» heeft.

De leden van de fractie van D66 en van Groen Links vragen te reageren op de kritiek van de Vogelbescherming op artikel 46, derde lid, van het wetsvoorstel. Die kritiek behelst dat artikel 46, derde lid, te beperkt is in de aanduiding van de gebieden waar de jacht niet wordt geopend.

Dit artikel heeft inmiddels al een «bewogen» behandeling achter de rug. In het oorspronkelijk bij de Tweede Kamer ingediend wetsvoorstel kwam een overeenkomstige bepaling niet voor. Naar aanleiding van de behandeling van de Nota jacht en wildbeheer is vervolgens in dit artikel opgenomen een algemene bepaling dat de jacht in beginsel niet geopend zou kunnen worden in bij ministeriële regeling aangewezen gebieden of categorieën van gebieden. Vervolgens is naar aanleiding van kritiek in het voorlopig verslag van de Tweede Kamer meer uitputtend in het artikel benoemd in welke categorieën gebieden de jacht niet geopend wordt. Dit betrof een vijftal categorieën waaronder nationale parken en een meer onbenoemde categorie van gebieden, bij ministeriële regeling aan te wijzen, die van betekenis zijn vanwege hun natuurwaarden.

Bij nadere overweging van dit voorstel, mede naar aanleiding van nadere vragen van leden van de Tweede Kamer, is vervolgens het artikel in de voorliggende vorm verwoord.

Deze laatste wijziging, waarbij eenduidig wordt vastgesteld in welke gebieden de jacht niet wordt geopend, is vooral ingegeven door overwegingen van rechtszekerheid. De wijze van aanwijzing en begrenzing van de nationale parken en de overige waardevolle gebieden is immers niet wettelijk geregeld. Zoals ook in de Tweede Kamer is gesteld, laat het voorgestelde wettelijk stelsel onverlet dat in andere gebieden dan die bedoeld in dit artikel geen of een zeer terughoudend jachtbeleid wordt gevoerd. In ieder geval voor die delen van nationale parken die in eigendom zijn van de Staat, is dit aan de orde. Het heeft echter, in samenspraak met de Tweede Kamer, de voorkeur dit niet uit kracht van wet te bepalen.

De leden van de fractie van GroenLinks menen voorts dat het wetsvoorstel een gemiste kans is ten aanzien van het bieden van verdere bescherming aan zogenoemde Rodelijstsoorten.

Het voorgestelde artikel 7 dat voorziet in de opstelling van de zogenoemde rode lijsten, beoogt het actief beheer van soorten die op die lijsten zijn geplaatst, te bevorderen.

Daartoe is een plan van aanpak soortenbeleid ontwikkeld. Op basis van dat plan van aanpak worden, voorzover nodig en wenselijk, voor concrete beschermingsprojecten en -maatregelen subsidies ten behoeve van de onderscheiden soorten verleend. Naar mijn oordeel is dit naast het wettelijk instrumentarium zoals voorgesteld, een adequate beleidsinzet, vooral tegen de achtergrond van het gegeven dat actief handelen niet bij wet kan worden afgedwongen.

Naar aanleiding van een daartoe strekkende vraag van de heer Bierman merk ik op dat het wetsvoorstel geen regeling inzake drijfjachten bevat. Voorzover daartoe aanleiding is, kan in voorkomend geval bij een ontheffing voor beheer van soorten een voorschrift worden opgenomen inzake een verbod op de drijfjacht. Voor wilde zwijnen is daartoe overigens veelal minder aanleiding en behoort de drijfjacht tot een aanvaardbaar te achten jachtmethode. Dit geldt niet alleen voor de jacht op het Kroondomein.

De heer Bierman pleit voor een absoluut jachtverbod gedurende de voortplantingsperioden.

Tot de diersoorten die belangrijke schade kunnen toebrengen aan de landbouw, behoren er enkele, met name het konijn en de houtduif, waarvan de voortplantingsperiode zich bijna over het gehele jaar uitstrekt. De bepleite jachtbeperking zou betekenen dat juist in de periode waarin deze dieren het meeste schade toebrengen, geen adequate mogelijkheden voor ingrijpen zouden bestaan.

De heer Bierman vraagt voorts wat de referentienorm is voor het begrip «gunstige staat van instandhouding van de soort». Slaat dit op de som van populaties of op de versnipperde individuele populatie in een bepaald gebied?

De staat van instandhouding wordt voor de niet-trekkende diersoorten primair afgemeten aan de stand van een soort in ons land als geheel. Voor migrerende soorten wordt de situatie in het gehele leefgebied van de soort in ogenschouw genomen.

De heer Bierman vraagt of het voorgestelde artikel 67, tweede lid, het zogenoemde compensatiebeginsel betreft.

Het voorgestelde artikel 67 geeft gedeputeerde staten de bevoegdheid diersoorten te doen bestrijden in verband met in dat artikel opgesomde belangen. Tot die belangen behoren bijvoorbeeld belangen van volksgezondheid en openbare veiligheid. Het tweede lid bevat uit het oogpunt van soortenbescherming voor beschermde inheemse diersoorten de waarborg dat gedeputeerde staten bij hun besluitvorming geen afbreuk mogen doen aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze bepaling is niet goed vergelijkbaar met het compensatiebeginsel. Het compensatiebeginsel heeft betrekking op uit het oogpunt van natuurbeleid waardevolle gebieden. Het compensatiebeginsel beoogt te bewerkstelligen dat bij het teloorgaan van die gebieden als gevolg van andere activiteiten of bij verlies van natuurwaarden in die gebieden compensatie daarvoor wordt geboden.

Vos

De leden van de VVD-fractie stellen dat meer en meer duidelijk wordt dat de overlast door vossen landelijk toeneemt. Ook de leden van de CDA-fractie wijzen op een snel oprukkende vossenpopulatie. Moet de vos

daarom niet gebracht worden onder een landelijke vrijstellingsregeling ter bestrijding van schade, zo vragen deze leden.

Ik beschik slechts over fragmentarische gegevens over de ontwikkeling van de vossenstand, zodat het moeilijk is concrete kwantitatieve uitspraken te doen. Er vindt geen registratie van het aantal vossen in ons land plaats. Wel is duidelijk dat lokaal het aantal vossen is toegenomen en ook hun verspreidingsareaal in omvang groter is geworden. In de praktijk blijkt overigens dat vossen slechts in beperkte mate en alleen in bepaalde delen van het land schade aan bedrijfsmatig gehouden vee toebrengen. Thans is er derhalve onvoldoende reden te besluiten dat ten aanzien van de vos een landelijke vrijstelling, als bedoeld in artikel 65 van het wetsvoorstel zou dienen te gelden.

Overigens wijs ik erop dat dit artikel ertoe strekt grondgebruikers adequate mogelijkheden te geven om soorten te bestrijden die veelvuldig belangrijke schade aanrichten.

Het gaat dus niet om alle vormen van denkbare schade die door soorten kan worden aangericht, maar alleen om schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren. De werkingssfeer van dit artikel is dan ook beperkt tot het kunnen voorkomen van belangrijke schade, bijgevolg in beginsel schade aan meer economische belangen van de land- en bosbouw en de visserij.

De leden van de CDA-fractie stellen in dit verband nog een aantal aanvullende vragen.

In de eerste plaats menen deze leden dat door de oprukkende vossenpopulatie strijdigheid ontstaat met beschermingsdoelstellingen van soorten, bijvoorbeeld ten aanzien van de weidevogelstand en op het punt van het weidevogelbeheer.

De vos behoort gelijk bijvoorbeeld weidevogelsoorten, ook tot de beschermde soorten.

Het behoeft dus een zorgvuldige weging waarom en onder welke omstandigheden de ene soort ten koste van de andere beschermd zou moeten worden.

Daarover wordt verschillend gedacht. Voorzover het derhalve gaat om andere aspecten dan schade aan de vorenvermelde meer economische belangen, maakt het wetsvoorstel maatwerk mogelijk. De besluitvorming over bestrijding van vossen is in handen van gedeputeerde staten. Dit college zal naar mijn oordeel steeds van geval tot geval en afhankelijk van de omstandigheden, al dan niet op basis van een faunabeheerplan, tot besluitvorming dienen te komen. In ieder geval ben ik van mening dat een ongenuanceerde bestrijding van vossen mede in het licht van hetgeen het wetsvoorstel beoogt, niet de voorkeur dient te hebben.

De leden van de CDA-fractie wijzen voorts op het gezondheidsrisico voor de mens van een explosieve vossenstand. Moeten daartoe dan niet nationale voorzieningen getroffen kunnen worden? De leden van de fractie van het CDA vragen gelet op één en ander of inzake preventie voor vossen niet een getalsnorm gerelateerd aan hectaren zou dienen te gelden.

De risico's zoals door deze leden bedoeld, moeten niet worden overschat. Sedert lang is geen rabiës bij vossen in ons land geconstateerd. Het risico van besmetting door de zogenoemde vossenlintworm is evenzeer beperkt. Vooral via jachthonden zou besmetting kunnen overgaan op de mens. Het voorkomen van deze lintworm bij vossen in ons land is slechts in een incidenteel geval vastgesteld. Terzake is een informatieblad opgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en

het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Bijzondere maatregelen jegens vossen worden ook vanuit dit aspect niet noodzakelijk geacht. Als dit op enig moment voor rabiës of vossenlintworm anders zou komen te liggen, kan ook met het in het wetsvoorstel voorziene instrumentarium door de provincies genoegzaam opgetreden worden.

Om bovengenoemde redenen acht ik ook geen aanleiding voor een beleid gebaseerd op aantallen vossen, gerelateerd aan hectaren. Een norm daartoe (1 vos per 500 hectare) is vooral ontwikkeld in het kader van de bestrijding van rabiës, een ziekte die hier te lande, zoals gesteld bij vossen, sedert lang niet meer is vastgesteld. Overigens wordt bejaging naar de inzichten thans niet als een effectief middel beschouwd om verspreiding van rabiës tegen te gaan.

De leden van de CDA-fractie vragen of het voorgestelde artikel 75 wellicht soelaas kan bieden voor een adequate bestrijding van vossen.

Artikel 75 van het wetsvoorstel ziet niet op schadebestrijding. Dit volgt uit de bewoordingen van het artikel. Deze taak is bij onder andere artikel 68 neergelegd bij gedeputeerde staten. Het valt niet in te zien dat gedeputeerde staten bij gebleken noodzaak tot bestrijding anders of trager zouden reageren dan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

8. Het Faunafonds

De leden van de VVD-fractie vernemen gaarne hoe de voorgestelde adviesfunctie van het Faunafonds zich verhoudt tot de doelstelling van de regering het aantal adviesorganen drastisch in te krimpen.

De door deze leden geconstateerde adviesfunctie betreft in hoofdzaak de advisering aan gedeputeerde staten inzake hun besluitvorming over ontheffingen. Dit betreft derhalve de uitvoering van de wet. Voorzover het betreft de advisering van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij gaat het louter om drie benoemde uitvoeringsregelingen, te weten de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 65, waarbij de soorten worden aangewezen die voor vrijstelling bedoeld in dat artikel in aanmerking komen, en de ministeriële regelingen bedoeld in de artikelen 65, derde lid en 67, eerste lid.

Het Faunafonds heeft hiermee geen adviesfunctie die valt onder de reikwijdte van de Kaderwet adviescolleges. Het beleid gericht op het behouden van een klein aantal adviescolleges als bedoeld in artikel 79 van de Grondwet betreft louter de adviescolleges met een in algemene termen omschreven adviestaak.

Voorzover het Faunafonds tevens een adviestaak heeft ten dienste van de provinciale besturen, wordt deze niet bestreken door het kabinetsbeleid gericht op het inperken van het aantal colleges van advies voor de regering.

Anders dan de leden van de CDA-fractie menen, geldt in ieder geval voor de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij niet dat hij het fonds omtrent andere kwesties van advies dient te vragen. Van een algemene bevoegdheid van het fonds tot het ongevraagd uitbrengen van advies aan die minister is evenmin sprake.

De leden van de VVD-fractie wijzen er voorts op dat de belangen van de diverse geledingen binnen dit fonds vaak tegenstrijdig zijn. Deze leden vragen zich daarom af of er van een goede en eenduidige advisering wel sprake kan zijn.

De leden van het Faunafonds zullen zonder last of ruggespraak hun functie vervullen.

Het zijn deskundigen en geen vertegenwoordigers van belangenorganisaties. Ik heb er derhalve vertrouwen in dat het Faunafonds zijn adviestaak adequaat en naar behoren zal kunnen vervullen.

Ik meen hiermee ook de leden van de fractie van GroenLinks te hebben beantwoord op hun vraag wat de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij verwacht van de werking van het Faunafonds.

De leden van de CDA-fractie vragen op welke wijze de overheid wil bijdragen aan de opvang van wildschade in de brede zin. Zij koppelen daaraan de vraag welke schadevergoedingsinstrumenten er naast het Jachtfonds zijn. Moet de werking van het Faunafonds beperkt blijven tot wildschade die in relatie tot de jacht staat, terwijl overige schade uit de algemene middelen dient te worden bestreden, zo vragen deze leden voorts.

Uitgangspunt van beleid terzake van schadevergoedingen is dat de bescherming van have en goed tegen schade door dieren primair de verantwoordelijkheid is van de burger zelf. Daarbij is het nemen van maatregelen gericht op het voorkomen van schade een eerste aandachtspunt. Pas als dergelijke maatregelen tekort schieten, is schadebestrijding aan de orde. Wanneer schadebestrijding niet in enigerlei vorm is of kan worden toegestaan, zal in het kader van het Faunafonds besloten kunnen worden over het eventueel toekennen van schadevergoeding.

Het is dan ook één van de taken van het Faunafonds onderzoek naar mogelijkheden tot het voorkomen en bestrijden van schade te bevorderen en over zodanige mogelijkheden voorlichting te geven. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt in dieren behorende tot soorten waarop de jacht is of kan worden geopend en dieren behorend tot andere soorten.

Voorzover het gaat om het beslissen over vergoedingen voor schade die door beschermde dieren is aangericht, is het Faunafonds het bevoegd orgaan. Dit geldt zowel voor dieren behorende tot soorten die kunnen worden bejaagd en voor overige soorten.

Die besluitvorming is binnen de daartoe gestelde wettelijke kaders dus de exclusieve taak van het Faunafonds. Dit neemt evenwel niet weg dat ook anderszins bijvoorbeeld in de vorm van subsidies, door of vanwege de overheid gelden beschikbaar kunnen worden gesteld, die overeenkomstig worden gewaardeerd door betrokkenen. Gedoeld wordt bijvoorbeeld op subsidies voor het agrarisch natuurbeheer. Bij dergelijke subsidies staat evenwel niet de schadeloosstelling maar de beheersprestatie die wordt verlangd, centraal. Dergelijke subsidies zijn dan ook niet gelijk te stellen met de schadevergoedingen die door het Faunafonds kunnen worden toegekend.

De leden van de CDA-fractie vragen ook of de zogenoemde open-einde regeling van voorheen zou kunnen worden hersteld.

Anders dan deze leden lijken te veronderstellen, is het niet zo dat het thans vigerende Jachtfonds een gebudgetteerd plafond heeft voor het doen van schade-uitkeringen. Als er schade is geleden die voor vergoeding in aanmerking komt, bestaat daarop een recht en wordt die vergoeding ook uitgekeerd.

De leden van de CDA-fractie vragen of artikel 84 van het wetsvoorstel niet in te vrijblijvende termen is gesteld. Heeft dit artikel slechts betrekking op flagrante situaties en kan van een agrariër worden verwacht dat hij altijd bijzondere kostbare voorzieningen aanbrengt ter beteugeling van wildschade, zo vragen deze leden zich hierbij tevens af.

Bij zijn besluitvorming over verzoeken tot schadevergoeding is voor het Jachtfonds, zoals hiervoor opgemerkt, uitgangspunt dat betrokkenen in

beginsel schade dienen te voorkomen of te beperken. Daarbij geldt de redelijkheid als toets. Het is dus zeker niet zo dat bijzondere kostbare voorzieningen dienen te worden aangebracht als dit niet proportioneel zou zijn. Ook voor de toekomst acht ik dit een deugdelijk beleid. Hiermee meen ik tevens een antwoord gegeven te hebben op de daartoe strekkende vraag van deze leden onder punt 9 van het voorlopig verslag.

De leden van de CDA-fractie wijzen erop dat in steeds meer natuurgebieden niet meer mag worden gejaagd. In dat verband vragen deze leden zich af of niet een regeling kan worden gevonden waarbij schadevergoeding die door het Faunafonds wordt uitbetaald, door dat fonds verhaald kan worden op de direct-verantwoordelijke grondgebruiker. Daaraan koppelen zij de vraag of terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties niet een bijdrage zouden dienen te betalen aan het Faunafonds.

Voor soorten die kunnen worden bejaagd, is artikel 37 van het wetsvoorstel van toepassing. Voor die soorten geldt een plicht voor de jachthouder schade te voorkomen die wild dat in zijn jachtveld voorkomt, kan aanrichten. Deze plicht geldt ook voor naburige gronden. Voor soorten die niet op de wildlijst staan, geldt in beginsel dat in het wild levende dieren aan niemand toebehoren en niemand dus aansprakelijk gesteld kan worden voor schade die deze soorten aanrichten. In bijzondere gevallen is het evenwel niet ondenkbaar dat een vordering uit onrechtmatige daad jegens een grondgebruiker kan worden gesteld wanneer door doelbewust handelen of nalaten van de grondgebruiker schade door soorten ontstaat op naburige gronden. Ik zie dan ook voor andere soorten dan die geplaatst op de wildlijst, vooralsnog weinig aanleiding voor constructies waarin door tussenkomst van de overheid particulieren verplicht worden tot betalingen, al dan niet door tussenkomst van het Faunafonds, voor schade veroorzaakt door soorten die op hun gronden voorkomen. Ik zie hierbij nog geheel af van allerlei technische problemen inzake kwesties als wie dan wel tot zodanige betalingen verplicht dienen te worden en hoe de omvang of hoogte van die betalingen zou moeten worden bepaald. Een en ander laat onverlet dat goed nabuurschap aanleiding zou kunnen geven aan betrokkenen om met inachtneming van de vigerende regels afspraken te maken over het beheer van soorten in verband met schade die deze kunnen aanrichten.

9. Schadepreventie

De leden van de CDA-fractie vragen zich af hoe kan worden voorkomen dat de goedkeuring van faunabeheerplannen leidt tot vertraging als gevolg van bezwaren van derden.

De goedkeuring van faunabeheerplannen zal plaatsvinden in directe samenhang met de besluitvorming om een ontheffing ten behoeve van schadebestrijding. Het is inherent aan het stelsel van de Algemene wet bestuursrecht, dat onverkort van toepassing is, dat bezwaren kunnen leiden tot schorsing van de in het geding zijnde besluiten. Bij wege van voorlopige voorziening dient echter steeds om schorsing te worden verzocht.

Zodanig verzoek wordt van geval tot geval beoordeeld door de rechter. Vertraging als gevolg van de inwilliging van zodanig verzoek, kan niet worden voorkomen. Mede hierom is het van belang dat gedeputeerde staten dienen te bevorderen dat faunabeheerplannen op zorgvuldige wijze tot stand worden gebracht.

De leden van de CDA-fractie vragen of er mogelijkheden zijn te komen tot een zekere harmonisering van het provinciale beleid. Ook vragen zij of het Faunafonds een coördinerende functie kan hebben.

Voor alle duidelijkheid merk ik allereerst op dat de schade die in het wild levende dieren aanrichten aan de landbouw, niet dient te worden overdreven in het licht van de totale productie van de landbouw. De bedragen die door het Jachtfonds worden uitgekeerd, bedroegen in 1997 circa 10 miljoen gulden.

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt, anders dan thans, besluitvormende bevoegdheden terzake van het beheer van beschermde inheemse soorten over te dragen aan gedeputeerde staten. Het voordeel van deze meer decentrale benadering is dat een beleid kan worden gevoerd dat direct aansluit bij veelal regionaal verschillende omstandigheden, rekening houdend met de stand van de soort ter plaatse.

Er zitten dus belangrijke voordelen aan een benadering die per regio verschillend kan zijn. Gelet hierop acht ik het te vroeg om te oordelen of, en zo ja hoe, harmonisering van het provinciaal beleid thans reeds zou moeten worden bevorderd.

In dat verband wijs ik er op dat het wetsvoorstel de mogelijkheid kent dat voor een aantal belangrijke schadesoorten grondgebruikers in de gelegenheid zullen worden gesteld op basis van een vrijstelling schade aan de landbouw te voorkomen en te bestrijden.

Dit kan op basis van een landelijk regime dan wel gedifferentieerd naar gelang provincie.

Overigens zal het zoals deze leden zelf veronderstellen, echter ontegenzeggelijk zo zijn dat het Faunafonds zal kunnen bijdragen aan zekere harmonisatie van het beleid van de provincies. Het fonds heeft een wettelijke adviestaak ten behoeve van het provinciaal ontheffingenbeleid. Daarenboven is dit fonds verantwoordelijk voor de besluitvorming over de noodzaak tot schadevergoedingen. Op beide punten zal het Faunafonds naar verwacht vanuit zijn unieke positie een landelijk uniforme beleidslijn hanteren.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of krachtig gewerkt zal gaan worden aan alternatieve schadepreventiemethoden.

Ook thans wordt door het Jachtfonds volop aandacht besteed aan preventie van schade.

Dit is één van de grondvesten van het soortenbeschermingsbeleid. Het voorgestelde Faunafonds zal uiteraard met kracht dit taakveld van het Jachtfonds continueren, mede gelet op de in artikel 83, eerste lid, voorgestelde taakomschrijving van dat fonds. Ook de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij houdt bij zijn beleidsvorming met dit aspect rekening. De subsidies die worden verstrekt ten behoeve van natuurbeheer dienen mede in dit licht te worden beschouwd.

De leden van de fractie van D66 zijn van mening dat artikel 68, eerste lid, onderdeel e, ruim is geformuleerd. Zij vragen om een indicatie van de belangen die in het geding kunnen zijn.

Dit artikelonderdeel is onder meer bedoeld om gedeputeerde staten ook de mogelijkheid te geven ontheffing te verlenen voor het beheer van soorten. Het betreft dan bijvoorbeeld de aantalsregulatie van een soort teneinde de populatie op het gewenste niveau te houden. Daarbij kan rekening gehouden worden zowel met de opbouw van een populatie als met de draagkracht van de leefgebieden voor de soort.

Voorts biedt deze bepaling de mogelijkheid onder omstandigheden in verband met ondervonden overlast ontheffing van de verbodsbepalingen

te kunnen geven, voorzover uiteraard EG-Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn daartoe de ruimte laten.

De leden van de fracties van SGP, RPF en GPV tonen zich bezorgd over de wildschadepreventie- en -vergoeding. Zij stellen dat veel zal afhangen van spelregels die Rijk, provincies en Faunafonds zullen ontwikkelen. In het bijzonder vrezen zij langdurige procedures voor de vaststelling van faunabeheerplannen en vragen om garanties dat dreigende schade tijdig kan worden voorkomen of ingeperkt.

Er wordt thans reeds op ruime schaal ervaring opgedaan met fauna-beheereenheden, nu nog veelal wildbeheereenheden genaamd. Met name voor soorten die planmatige en gecoördineerde aanpak behoeven bij schadebestrijding zoals smienten en verwilderde knobbelzwanen, wordt thans in de praktijk al vaak gekozen voor zodanige aanpak. Ik deel voorshands dan ook niet de zorg van deze leden dat faunabeheerplannen niet tijdig tot stand zouden kunnen komen. Daarbij neem ik tevens in aanmerking dat belangrijke schadesoorten onder het vrijstellingsregime van artikel 65 zullen kunnen worden gebracht.

Ook vragen deze leden op welke wijze schade door smienten en ganzen buiten de zogenoemde gedooggebieden voorkomen cq vergoed zal worden. Daaraan koppelen deze leden de vraag of op goede gronden valt aan te nemen dat faunabeheereenheden bereid en in staat zijn gebieden aan te wijzen waar deze vogels met rust worden gelaten.

Tot de taak van faunabeheereenheden behoort niet dat zij zelf gebieden kunnen aanwijzen waar ganzen en smienten met rust worden gelaten. Het is steeds primair aan de betrokken grondgebruiker/-eigenaar te bepalen of hij schade-toebrengeende soorten op zijn land accepteert. Over het gewenste beheer zal dan ook steeds afstemming moeten plaatsvinden tussen faunabeheereenheden en grondgebruikers. Het beleid voor de gedooggebieden is er mede op gericht schade buiten die gebieden te voorkomen. Ook hieraan kan in een faunabeheerplan aandacht worden besteed. Voorzover schade niet kan worden voorkomen, zal tot vergoeding worden overgegaan.

De leden van de fracties van de SGP, RPF en GPV vragen of het juist is dat de vergoedingen voor schade door ganzen en smienten is opgelopen naar 9 miljoen gulden.

In 1997 is de schade die is veroorzaakt door ganzen en smienten en waarvoor door het Jachtfonds vergoeding is betaald, opgelopen tot een bedrag van circa 8 miljoen gulden. Ten slotte vragen deze leden of het Jachtfonds het begrip overmacht strikter is gaan interpreteren.

Het Jachtfonds interpreteert niet strikter dan voorheen het begrip overmacht maar beoordeelt gedurende de laatste jaren wel nauwkeuriger dan voorheen of in een concreet geval inderdaad sprake is van overmacht.

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. J. van Aartsen